

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра соціальної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність 6.053 Психологія

(код і назва спеціальності)

кваліфікація бакалавр з психології

Робоча програма ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від. “ 27 ” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

“ 27 ” серпня 2016 року

_____ (Большакова А.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <small>(шифр і назва)</small>	Дисципліна за вибором
	<u>6.053 Психологія</u> <small>(шифр і назва)</small>	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.053 Психологія</u>	Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів – 2		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		1-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції 20 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр
		Семнарські _14_ год.
		Самостійна робота 56 год.
		Індивідуальні завдання: _ _ год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 34/56

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

3.

« Психологія спілкування » - навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки розвиває світоглядну позицію студентів, а також зумовлює зростання теоретичної та практичної професійної підготовки студентів.

Мета: ознайомлення студентів з теоретичними засадами, соціально-психологічними закономірностями та механізмами спілкування, засвоєння ними можливостей ефективного спілкування.

Завдання:

- розширити уявлення студентів про природу та значення міжособистісного спілкування;
- ознайомитись з уявленнями про роль та місце спілкування у розвитку та становленні особистості;
- засвоїти інформацію відносно основних видів, структури та закономірностей спілкування;
- оволодіти основними механізмами спілкування, що сприяють підвищенню його ефективності;
- розвинути вміння аналізувати конкретні ситуації спілкування;
- розширити можливості оптимізації поведінки в кризових та конфліктних ситуаціях;
- ознайомитись з особливостями ділового спілкування;
- засвоїти психологічні особливості масової комунікації як виду спілкування.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none">• володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень;• володіння навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану;• відбору та застосування психодіагностичних методик;• розробки та реалізації типових програм, спрямованих на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному розвитку людини, а також негативного	<ul style="list-style-type: none">• здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у загальній, віковій, соціальній, юридичній, політичній, клінічній психології, етнопсихології;• здатність враховувати вікові, гендерні, соціально-економічні, релігійні, культурні та інші відмінності при вирішенні завдань у професійній та соціальній діяльності;• здатність обирати, використовувати, модифікувати та адаптувати існуючі і створювати нові методики науково-дослідної та психодіагностичної діяльності з

<p>впливу професійних ризиків в різних видах діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> • проведення роботи з кадровим складом різного типу організацій з метою відбору кадрів, управління їх мотивацією та створення соціально-психологічного клімату, що сприяє оптимізації процесу досягнення цілей організації; 	<p>використанням методів математичної статистики та інформаційних технологій;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконувати приписи лікаря-психіатра щодо здійснення патопсихологічного обстеження та надання психологічної допомоги у процесі діагностики та терапії психічних захворювань; • здійснювати діагностику та експертизу психологічних властивостей і станів, особливостей розвитку різних сфер особистості та особливостей груп.
--	---

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- Об'єкт, предмет, структуру психологічного дослідження спілкування.
- Основні концепції та теоретичні позиції відносно психологічної природи спілкування.
- Структуру, функції та види спілкування.
- Закономірності та механізми взаємодії, комунікації та соціальної перцепції.
- Психологічні особливості ділового спілкування.
- Специфічні особливості масової комунікації.
- Психологічні закономірності впливу в процесі комунікації.
- Особливості конфліктного та асертивного спілкування.
- Можливості підвищення ефективності спілкування та подолання складних ситуацій спілкування.

Уміти:

- Використовувати теоретичні відомості для аналізу в конкретних ситуаціях взаємодії.
- Будувати ділове спілкування з урахуванням відповідних знань.
- Свідомо будувати стиль спілкування в різноманітних життєвих ситуаціях.
- Усвідомлювати свої реакції та ставлення до інформації, отриманої із засобів масової комунікації.

Мати навички:

- Адекватної оцінки ситуації спілкування.
- Ефективного використання навичок спілкування.
- Протидії маніпулятивним технологіям.
- Професійної поведінки в конфліктних ситуаціях.
- Реалізації асертивної поведінки.
- Запобігання деструктивним стилям спілкування.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Спілкування як соціально-психологічне явище.

Тема 1. Спілкування як психологічна категорія, його види та структура.

Тема 2. Соціальна перцепція як аспект спілкування.

Тема 3. Інтерактивний аспект спілкування.

Тема 4. Міжособистісна комунікація.

Змістовний модуль 2.

Прикладні аспекти спілкування.

Тема 5. Специфічні особливості масової комунікації.

Тема 6. Порівняльна характеристика міжособистісного та ділового спілкування.

Тема 7. Психологічні характеристики конфліктної взаємодії.

Тема 8. Феномен впливу в процесі спілкування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усьо -го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Спілкування як соціально-психологічне явище						
Спілкування як психологічна категорія, його види та структура	11	2	2			7
Соціальна перцепція як аспект спілкування	9	2				7
Інтерактивний аспект спілкування	11	2	2			7
Міжособистісна комунікація	11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 1	42	8	6			28
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти спілкування						
Специфічні особливості масової комунікації	11	2	2			7
Порівняльна характеристика міжособистісного та ділового спілкування	11	2	2			7
Психологічні закономірності конфліктної взаємодії	13	4	2			7
Феномен впливу в процесі	13	4	2			7

спілкування						
Разом за змістовим модулем 2	48	12	8			28
Усього годин	90	20	14			56

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загально-методичні аспекти дослідження спілкування.	2
2	Структура конкретної ситуації взаємодії.	2
3	Аналіз трансакцій за Е.Берном.	2
4	Невербальні засоби спілкування.	2
5	Визначення протиріч та нещирих повідомлень.	2
6	Психологічні особливості опосередкованого контакту.	2
7.	Підготовка до підсумкового семестрового контролю.	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мотиваційний аспект спілкування.	7
2	Аспекти особистісного впливу.	7
3	ЗМІ як засіб соціального впливунювальних процедур.	7
4	Поняття бази даних, їх різновиди.	7
5	Місце психології спілкування в системі наук.	7
6	Атрибуція як базовий механізм соціального пізнання.	7
7	Рольові теорії спілкування.	7
8	Особливості комунікативних процесів в організації.	7
	Усього	56

9. Індивідуальні завдання

1. Межособистісне та ділове спілкування, порівняльний аналіз,
2. Комунікація в організації.
3. Фази ділового спілкування.
4. Особистісна та соціальна ідентичність у спілкуванні.
5. Психологічний вплив у процесі спілкування.
6. Маніпулювання свідомістю, його засоби.
7. Типи маніпуляторів та засоби захисту від них.
8. Конструктивний та деструктивний конфлікт.
9. Функції конфлікту.
10. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації.
11. Поняття асертивності, її види.
12. Психологія іміджу.
13. Невербальні засоби комунікації.

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція з елементами пояснення;
- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних занять:

- виконання вправ та завдань;
- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений залік. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати практичних занять.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Змістовий модуль	Змістовий модуль № 2		

№1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	100
10	10	10	10	15	15	10		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік вида ння	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіан т	Код
1	2	3	5	6	7
1. ТЕКСТИ ТА КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ					
1	Психологія спілкування. Опорний конспект лекцій до курсу для студ. 2 курсу напряму «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,	2012	50	+	
2. СЛОВНИКИ, ДОВІДНИКИ					

1	Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко.- СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.- 672 с.	2003	2	-	
2	Дьяченко М.И.. Психологический словарь-справочник / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович.- Минск: Харвест, 2001.- 576 с.	2001	1	-	
3	Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова.- М.: Педагогика-Пресс, 1999.- 439 с.	1999	1		
4	Ребер Артур. Большой толковый психологический словарь. В 2-х т. / Артур Ребер ; The Penguin.- М.: АСТ, 2001.	2001	1		
5	Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин.- Минск: Харвест, 2003.- 800 с.	2003	1		

14. Рекомендована література Базова

1. Аверченко Л. Управление общением. Теория и практикумы для социальных работников / Леонид Аверченко. - М. : Инфра-М, 1999. – 216 с.
2. Андреева Г. Социальная психология: учеб. пособие. - М. : Аспект-Пресс, 2007. - 363 с.
3. Бодалев А. Психология межличностного познания / Алексей Бодалев. - М. : Педагогика, 1981. - 224 с.
4. Бодалев А. Личность и общение / Алексей Бодалев. - М: Международная педагогическая академия, 1995. - 328 с.
5. Вердебер Р. Психология общения: тайны эффективного взаимодействия: полный курс / Р.Вердебер, К.Вердебер. - СПб. : Еврознак, 2003. - 320 с.
6. Волков Б.С., Волкова Н.В. Психология общения в детском возрасте / Б.С.Волков, Н.В.Волкова. - СПб. : Питер, 2008. - 272 с.
7. Горянина В. Психология общения.: учеб. пособие / Валентина Горянина. - М. : Академия, 2002. – 216 с.
8. Дебольский М. Психология делового общения / Михаил Дебольский. - М. : Наука, 1998. - 244 с.
9. Казаринова Н. Межличностное общение. Хрестоматия / Надежда Казаринова. - СПб. : Питер, 2004. – 214 с.
10. Каменская В. Психология общения / Валентина Каменская. - СПб. : Питер, 2003. – 144 с.
11. Куницина В. Стиль общения и его формирование / Валентина Куницина. - Л. : ЛГУ, 1985. – 158 с.

12. Куницина В.Н. Межличностное общение: учеб.пособие / В.Н.Куницина, Н.В.Казаринова, В.М.Погольша; под общ. ред. В.Н.Кунициной. – СПб. : Питер, 2001. - 554 с.
13. Леонтьев А. Психология общения / Алексій Леонтьев. – М. : Смысл, 1999. - 365 с.
14. Леонтьев А. Деятельность и общение / Алексій Леонтьев // Вопросы философии. - 1979. - №1. – С. 39-58.
15. Лисина М. Общение, личность и психика ребенка / Мая Лисина. - М. : Институт практической психологии, 1997. - 384 с.
16. Лисина М. Проблемы онтогенеза общения / Мая Лисина. - М. : Педагогика, 1986. -144 с.
17. Обозов Н. Психология межличностных отношений / Миколай Обозов. - К. : Высшая школа, 1990. - 192 с.
18. Парыгин Б.Анатомия общения: учеб. пособие / Борис Парыгин. – СПб. : Питер, 1999. -301 с.
19. Рогов Е. Психология общения / Евгений Рогов. - М. : Академия, 2001. - 172 с.
20. Соловьева О. Обратная связь в межличностном общении / Ольга Соловьева. - М. : Класс, 1992. - 184 с.

Додаткова

21. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях / А.Я.Анцупов, С.В.Баклановский. - СПб. : Питер, 2009. - 304 с.
22. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная психология. Психологические законы поведения человека в социуме / Э.Аронсон, Т.Уилсон, Р.Эйкерт. - СПб. : Прайм-Еврознак, 2004. – 362 с.
23. Андрианов М. Невербальная коммуникация: психология и право / Михаил Андрианов. - М. : Институт общегуманистических исследований, 2007. – 256 с.
24. Артемьева Е. Психолого-педагогические проблемы общения \ Елена Артемьева. – М. : Педагогика, 1989. – 174 с.
25. Батаршев А. Психология личности и общения / Анатолий Батаршев. - М. : Владос, 2003. – 232 с.
26. Берн Э. Игры, в которые играют люди / психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры / психология человеческой судьбы / Эрик Берн. - М. : Эксмо, 1988. – 386 с.
27. Богомолова Н. Социальная психология печати, радио и телевидения / Наталья Богомолова. - М. : МГУ, 1991. - 127 с.
28. Бодалев А. Восприятие и понимание человека человеком / Алексей Бодалев. – М. : МГУ, 1982. - 200 с.
29. Бороздина Г. Психология делового общения: учеб. пособие. - М. : Инфра-М, 2006. - 24 с.
30. Брайант Д. Основы воздействия СМИ / Д.Брайант, С.Томпсон. - М.-СПб.-К. : Вильямс, 2004. - 419 с.
31. Бэрн Р. Агрессия / Р.Бэрн, Д.Ричардсон. - СПб. : Питер, 2001. - 352 с.

32. Глозман Ж.. Личность и нарушения общения / Жанна Глозман. - М. : МГУ, 1987. -185 с.
33. Головаха Е.И. Психология человеческого взаимопонимания / Е.И.Головаха, Н.В.Панина. - К., 1989. - 35 с.
34. Горелов И. Невербальные компоненты коммуникации / Илья Горелов. - М. : Либроком, 2009. - 112 с.
35. Гозман Л. Психология эмоциональных отношений / Леонид Гозман. - М. : Просвещение, 1987. - 189 с.
36. Григорьева Т. Основы конструктивного общения. Хрестоматия / Татьяна Григорьева. – Новосибирск, 2006. - 174 с.
37. Гришина Н. Психология конфликта / Наталья Гришина. - СПб. : Питер, 2008. - 544 с.
38. Громова О. Конфликтология / Ольга Громова. - М. : Эксмо, 2000. - 214 с.
39. Даниленко О. Культура общения и ее воспитание / Ольга Даниленко. - М. : ЛГИК, 1989. - 164 с.
40. Дерманова И.Б. Психологический практикум. Межличностные отношения / И.Б.Дерманова, Е.В.Сидоренко. - СПб. : Речь, 2005. - 40 с.
41. Добрович Л. Общение, наука и искусство / Людмила Добрович. - М. : Педагогика, 1980. - 140 с.
42. Доценко Е. Межличностное общение: семантика и механизмы / Евгений Доценко. - Тюмень, 1998. – 146 с.
43. Доценко Е. Психология манипуляции Евгений Доценко. – СПб. : Речь, 2003. - 304 с.
44. Жуков В., Петровская Л.А., Растянников П.В. Коммуникативная компетентность / В.Н.Жуков, Л.А.Петровская, П.В.Растянников. - М. : 1991. - 285 с.
45. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф.Зимбардо, М.Ляйппе. - СПб. : Питер, 2001. - 448 с.
46. Каган М. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений / Михаил Каган .- М. : Политиздат, 1988. - 319 с.
47. Кашкин В. Введение в теорию коммуникации: учеб. пособие. – Воронеж : Изд-во ВГТУ, 2000. - 175 с.
48. Кондратьева С. Психолого-педагогические аспекты общения: учеб. пособие / Светлана Кондратьева . – Гродно, 1982. – 64 с.
49. Крижанская Ю.С., Третьяков В.П. Грамматика общения / Ю.С.Крижанская, В.П.Третьяков. - Л. : ЛГУ, 1990. – 178 с.
50. Кроник А.А. Психология человеческих отношений / А.А.Кроник, Е.А.Кроник. - М. : Феникс, Когито-Центр, 1998. - 220 с.
51. Крысько В. Социальная психология: Схемы и комментарии / Владимир Крысько. - М. : Омега-Л, 2001. - 352 с.
52. Лабунская В. Невербальное поведение (социально-перцептивный подход) / Валентина Лабунская. – Ростов : Изд-во Ростов. ун-та, 1986. -186 с.
53. Майерс Д. Социальная психология / Давид Майерс. - СПб. : Питер, 2007. - 794 с.

54. Морозов В. Искусство и наука общения: невербальная коммуникация / Виктор Морозов. - М. : Феникс, 1998. - 61 с.
55. Назаретян А. Агрессивная толпа, паника, слухи. Лекции по социальной и политической психологии / Акоп Назаретян. - М. : Владос, 2004. - 386 с.
56. Обозов Н. Межличностные отношения / Николай Обозов. - Л. : ЛГУ, 1979. - 216 с.
57. Обозов Н. Психологическая культура взаимных отношений / Николай Обозов. - М. : Просвещение, 1986. - 256 с.
58. Общение и оптимизация в совместной деятельности / под ред. Г.М.Адреевой и Я.Яноушека. - М. : МГУ, 1987. - 182 с.
59. Панасюк А. Управленческое общение / Александр Панасюк. - М. : Наука, 1990. - 232 с.
60. Панфилова А. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / Алла Панфилова. - СПб. : Питер, 2001. - 184 с.
61. Петровская Л. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг / Лариса Петровская. - М. : Педагогика, 1989. - 214 с.
62. Петровская Л. Общение – компетентность – тренинг: Избранные труды / Лариса Петровская. - М. : Класс, 2007. - 688 с.
63. Попова Л. Идентификация как механизм общения и развития личности / Людмила Попова. - М. : Просвещение, 1988. - 146 с.
64. Почепцов Г. Теория коммуникации / Григорий Почепцов. - М. : Рефл.-бук, К. : Ваклер, 2001. - 656 с.
65. Проблема общения в психологии / под ред. М.И.Лисиной. - М. : Просвещение, 1981. - 265 с.
66. Психология межличностного познания / под ред. А.А. Бодалева. М. : Педагогика, 1981. - 224 с.
67. Психолого-педагогические проблемы общения / под ред. А.А.Бодалева.- М. Наука, 1979.-186 с.
68. Психология и этика делового общения: учеб. пособие / под ред. В.Ю.Дорошенко, Л.И.Зотова, В.Н. Лавриненко. - М. : Класс, 1997. - 171 с.
69. Рамендик Д. Деловое общение: учеб. пособие / Дина Рамендик. - М. : Апрель-Пресс, 2005. - 218 с.
70. Рыбакова Н. Гуманистическое общение / Наталья Рыбакова. - Псков, 1997. - 190 с.
71. Соковнин В. О природе человеческого общения / Валерий Соковнин. - Фрунзе, 1974.-210 с.
72. Соснин В.А. Как стать хозяином положения: анатомия эффективного общения / В.А.Соснин, П.А.Лунев. - М. : Вершина, 1996. - 114 с.
73. Снелл Ф. Искусство делового общения / Филипп Снелл. - М. : Има-пресс, 1990. - 238 с.
74. Фаст Дж. Язык тела. Как понять иностранца без слов / Джулиан Фаст. - М. : Феникс, 1995. - 211 с.
75. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. Секреты воздействия / Ричард Харрис. - СПб. : Речь, 2002. - 448 с.

76. Шеламова Г. Деловая культура и психология общения / Галина Шеламова. - М. : Класс, 2002. - 260 с.
77. Юсупов И. Психология взаимопонимания / Иван Юсупов. - Казань, 1991. - 188 с.
78. Эмоциональные и познавательные характеристики общения / под ред. В.А.Лабунской. – Ростов н/Д. : Феникс, 1990. - 230 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
2. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
3. Экзистенциальная и гуманистическая психология (информационный сайт) <http://hpsy.ru/>
4. Библиотека Института психотерапии и клинической психологии <http://www.psyinst.ru/library.php>
5. Полнотекстовая база данных изданий по психологии и педагогике http://psyjournals.ru/journal_catalog/index.shtml
6. Психологи: журнал Высшей школы экономики <http://psy-journal.hse.ru/full/>
7. Московский психологический журнал <http://magazine.mospsy.ru/>
8. Онлайн библиотека по психологии и саморазвитию. http://www.koob.ru/practic_psychology/
9. Электронные психологические словари по психологии. (<http://azps.ru/handbook/>; <http://psi.webzone.ru/>)
10. Материалы по контролю сознания и деструктивным культам <http://evolkov.net/cults/>